

Komunikat prasowy

Luksemburg, 5 lutego 2020 r.

Działania UE w zakresie pestycydów przyniosły niewielkie postępy – twierdzą kontrolerzy

Jak wynika z nowo opublikowanego sprawozdania Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, w UE odnotowano ograniczone postępy, jeśli chodzi o pomiar i zmniejszanie ryzyka, jakie wiąże się ze stosowaniem pestycydów. W niektórych państwach członkowskich wystąpiły opóźnienia w pełnej transpozycji dyrektywy w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów, a zachęty dla rolników do korzystania z alternatywnych metod są niewystarczające. Co więcej, kontrolerzy zwrócili uwagę, że Komisja Europejska nie jest w stanie precyzyjnie monitorować skutków lub zagrożeń, jakie wiążą się ze stosowaniem pestycydów.

Środki ochrony roślin („pestycydy”) są stosowane w celu ochrony upraw przed organizmami szkodliwymi, agrofagami i chorobami. Środki te, do których zalicza się insektycydy, fungicydy i herbicydy, mogą mieć niekorzystny wpływ na środowisko i stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi. Od 1991 r. w UE obowiązują wspólne przepisy dotyczące udzielania zezwoleń na środki ochrony roślin i ich stosowanie, a w 2009 r. przyjęto dyrektywę w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów. Kontrolerzy ocenili, czy działania podjęte przez UE w tym obszarze przyniosły zamierzone efekty.

W niektórych państwach członkowskich wystąpiły opóźnienia w transpozycji dyrektywy do prawa krajowego, a wobec dwóch z nich w 2012 r. wszczęto postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego. Kontrolerzy ustalili również, że Komisja Europejska nie sprawdziła w odpowiedni sposób, czy transpozycji dyrektywy dokonano w całości i prawidłowo. Przykładowo nie wszystkie państwa członkowskie transponowały do prawa krajowego wymóg stosowania przez rolników integrowanej ochrony roślin. Z ustaleń kontrolerów wynika jednak, że począwszy od 2016 r. Komisja podejmowała szerzej zakrojone działania, by wyegzekwować wdrożenie dyrektywy w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów.

Zgodnie z zapisami dyrektywy na rolników nałożono obowiązek stosowania integrowanej ochrony roślin. Ochrona taka oznacza, że stosowanie pestycydów jest dopuszczalne jedynie w przypadkach, gdy środki zapobiegawcze lub inne metody się nie sprawdziły bądź okazały się

Niniejszy komunikat prasowy stanowi streszczenie sprawozdania specjalnego przyjętego przez Europejski Trybunał Obrachunkowy. Pełny tekst sprawozdania dostępny jest na stronie eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

nieskuteczne. Nie ustanowiono jednak jasnych kryteriów ani szczegółowych wymogów, które pomogłyby w egzekwowaniu tego obowiązku i ocenie jego przestrzegania. Jednocześnie stworzona została kategoria „środków ochrony roślin niskiego ryzyka”. Jak dotąd do użytku dopuszczono jedynie 16 z łącznej liczby 487 substancji (tj. 3%), co zdaniem kontrolerów jest niewystarczające.

Z ustaleń kontrolerów wynika ponadto, że istnieje niewiele zachęt dla rolników, by ograniczyć korzystanie z pestycydów. W szczególności – jak podkreślono w sprawozdaniu – przestrzeganie zasady integrowanej ochrony roślin nie stanowi warunku uzyskania płatności w ramach WPR.

– Jak dotąd Komisja Europejska nie była w stanie w znaczący sposób ograniczyć i zwalczać zagrożeń, jakie wiążą się ze stosowaniem pestycydów przez rolników – **powiedział Samo Jereb, członek Europejskiego Trybunału Obrachunkowego odpowiedzialny za to sprawozdanie.** – Okazją do odpowiedniego uregulowania tej kwestii były prace nad nową wspólną polityką rolną, która zacznie obowiązywać w 2021 r. Szansę tę jednak niestety zaprzepaszczono.

Kontrolerzy stwierdzili, że statystyki dotyczące substancji czynnych i ich stosowania publikowane przez Komisję (Eurostat) nie były na tyle szczegółowe, by można je właściwie spożytkować. Również dane przekazywane przez państwa członkowskie nie były wystarczająco zharmonizowane bądź aktualne.

Co więcej, niektóre państwa członkowskie opracowały wprawdzie krajowe wskaźniki w celu pomiaru ryzyka i wpływu pestycydów, ale wskaźników tych nie można było wykorzystać na potrzeby dokonywania porównań. Działania podjęte początkowo przez Komisję celem opracowania takich wskaźników na szczeblu UE nie przyniosły efektu z uwagi na brak odpowiednich danych. Pierwsze dwa ogólnounijne wskaźniki ryzyka wprowadzono dopiero w listopadzie 2019 r., czyli dziesięć lat po przyjęciu dyrektywy, przy czym żaden z nich nie uwzględnia, w jaki sposób, gdzie i kiedy stosowane są pestycydy. W opinii kontrolerów oznacza to, że Komisja w dalszym ciągu nie dysponuje solidnymi podstawami empirycznymi, aby ocenić, czy dyrektywa faktycznie przyczynia się do osiągnięcia celu UE, jakim jest zrównoważone stosowanie pestycydów.

Komisja Europejska przeprowadza obecnie ocenę przepisów obowiązujących w tym obszarze polityki wobec narastających obaw ze strony obywateli i Parlamentu Europejskiego. W tym kontekście Trybunał zaleca, by:

- weryfikować przestrzeganie zasad integrowanej ochrony roślin na poziomie gospodarstw rolnych;
- umożliwić powiązanie integrowanej ochrony roślin z płatnościami w ramach nowej WPR;
- udoskonalić statystyki dotyczące środków ochrony roślin;
- opracować lepsze wskaźniki ryzyka.

Informacje dla redaktorów

Sprawozdanie specjalne nr 5/2020 pt. „Zrównoważone stosowanie środków ochrony roślin – ograniczone postępy w zakresie pomiaru i zmniejszania ryzyka” jest dostępne na stronie internetowej Trybunału (eca.europa.eu) w 23 językach UE.

W 2019 r. Trybunał opublikował dwa sprawozdania specjalne dotyczące powiązanych zagadnień, a mianowicie [unijnej polityki bezpieczeństwa żywności](#) i [unijnego systemu kontroli produktów ekologicznych](#). W tym roku planowana jest ponadto publikacja sprawozdań specjalnych na temat [różnorodności biologicznej w rolnictwie](#) oraz owadów zapylających.

Trybunał przedstawia swoje sprawozdania specjalne Parlamentowi Europejskiemu i Radzie UE, a także innym zainteresowanym stronom, w tym parlamentom narodowym, podmiotom związanym z danym sektorem i przedstawicielom społeczeństwa obywatelskiego. Zdecydowana większość zaleceń formułowanych w tych sprawozdaniach jest wprowadzana w życie.

Kontakt dla dziennikarzy zainteresowanych tym sprawozdaniem

Vincent Bourgeais – E-mail: vincent.bourgeais@eca.europa.eu

Tel.: (+352) 4398 47502 / Tel. kom.: (+352) 691 551 502